

Sissejuhatus

AVO TRUMM

Ühiskonnateaduste instituut, SJKK

Käesolev artiklikogumik võtab kokku Strateegilise Jätkusuutlikkuse Kompetentsikeskuse (SJKK) teise tegevusaasta olulisemad tulemused. Keskuse 2015. aasta tegevussuunad lähtuvad esmalt SJKK asutamise peamisest eesmärgist: *arendada kaitse- ja julgeolekualast teadmust ja akadeemilist ekspertiisi inimressursse puudutavates valdkondades ning pakkuda vastavat eksperttuge*. Keskuse peamiseks missiooniks 2015. aastal oli riigikaitse *valdkonnas inimressursi kohta olemasolevate andmete olemasolu, ühildatavuse, kvaliteedi ja kättesaadavuse hindamine ning sellest tulenevalt ettepanekute tegemine* selleks, et riigikaitse valdkonnas oleksid baasandmed inimressursi kohta otsuste tegijatele kättesaadavad jooksva infovoona, mitte üksnes üksikute ja kohati kiiresti vananevate uuringute kaupa. Sama tegevussuuna raames on toimunud ka haldusala esindajate nõustamine olemasolevate uuringuandmete parema kasutamise ning spetsiifiliste uuringute planeerimise ja läbiviimise osas.

Kogumiku esimene artikkel „Inimressursiga seotud andmete kogumine ja kasutamine kaitsevaldkonnas“ annabki ülevaate kaitsevaldkonna senisest andmekogumise ja uuringute teostamise senisest praktikast, toob välja selles esinevaid probleeme ning teeb ettepaneku välja töötada kaitsevaldkonna uuringute ja andmekogumisstrateegia, mis sätestab, millistes valdkondades on vaja regulaarseid andmeid ning millise sagedusega ning kuidas neid kogutakse.

Artiklikogumiku järgmised artiklid keskenduvad riigikaitse inimvara analüüsimisele. Kairi Kasearu ja Avo Trumm püüavad vastata küsimusele, kuidas on muutunud Eesti 17–27-aastane meessoost rahvastik perioodil 2000–2014 ning milline on kutsealuste vanusrühma jõudvate sündikohortide suurus lähitulevikus, samuti kõrvutatakse üldpopulatsiooni, kutsealuste ja ajateenistuse läbinute haridusnäitajaid, jõudmaks selgusele, kas ja kuidas toimub ajateenistusse kutsumisel ka teatav hariduspõhine seleksioon.

„Kui erinevad on kaitseväega seotud ja mitteseotud mehed?“ küsivad Kairi Kasearu ja Häli Tarum oma Eesti meeste tervise ja käitumise uuringu (2014) andmetele põhinevas artiklis, milles analüüsitakse võrdlevalt kaitseväega seotud ja mitteseotud meeste sotsiaal-demograafilist profiili hariduse, tööturu-staatuse, sissetulekute, päritolupere tausta ning kehalise võimekuse ja tervisliku seisundi lõikes. Sama meesteuuringu andmestikku kasutab ka Häli Tarum kutsealuste ja reservväelaste rändekavatsusi selgitavas artiklis.

Kõik kolm eespool mainitud artiklit annavad tunnistust sellest, kuidas on võimalik olemasolevate sotsiaaluuringute ja rahvastikustatistika andmeid kasutada kaitsevaldkonna inimressurssi puudutavate spetsiifiliste küsimuste selgitamiseks.

Tervis ning füüsiline ja vaimne võimekus on üks SJKKi kolmest uurimisvaldkonnast. Leila Oja, Heino Märks ja Meelis Stamm analüüsivad 2014. aasta eelkutses alustanud 743 ajateenija üldfüüsilise kontroll-testi tulemusi nii enne kui pärast sõduri baaskursuse läbimist.

Kuna meedias avaldatu peegeldab olemasolevaid arusaamu, nii kujundab kui ka võimendab inimeste jaoks olulisi teemasid, siis polariseeritud, teravad ja sageli süüdistava iseloomuga sõnavõtted näivad tekitavat julgeolekuriske, siis küsib Halliki Harro-Loit „Kas meedia konstrueerib või peegeldab polaarsusi?“ Artikli eesmärgiks on osutada tähelepanu teksti meediatekstide konstrueerimise võtetele, mis toetavad emotsionaalseid reaktsioone ja/või polaarsete arvamuste kujunemist.

Kairi Kasearu ja Tiia-Triin Truusa esitavad oma artiklis ESTPLA-19 koosseisus ÜRO rahuvalvemissioonil UNFIL Liibanonis osalenud kaitseväelaste küsitluse analüüsi esialgseid tulemusi. Analüüsi keskmes on missioonil osalenute ootused sotsiaalsetele garantiidele ja missioonijärgse eluga kohanemine.

2015. aastal jätkasid SJKKi eksperdid osalemist kahes NATO uurimisgrupis (RTG), samuti osaleti uue töörühma (HFM-ET-132) loomises, mille algatusgrupi esimene kohtumine toimus Eestis. Kairi Kasearu ja Tiia-Triin Truusa annavad ülevaate militaarperede ja veteranipoliitika töörühmade tegevusest.

Riigikaitsealase harituse ja ekspertiisi arendamine noorte hulgas on üks SJKKi tegevuse põhitahke. 2015. aastal kaitsti TÜ ühiskonnateaduste instituudis SJKKi osalusel neli lõputööd. Merit Kangro artikkel kaitseväega seotud ja mitteseotud meeste väärtustest ja pereloomelisest käitumisest põhineb tema Euroopa Sotsiaaluuringu 2014. aasta andmeid analüüsival magistritööl. Rene Juuse bakalaureusetöö kokkuvõte annab ülevaate, milline on kaitseväekohustusealiste noormeeste enesehinnanguline tervis kaheksas Euroopa riigis ning millised demograafilised, sotsiaalsed, majanduslikud ja kultuurilised tegurid seda mõjutavad. Otti Eylandti bakalaureusetöö selgitab, kas ja kuidas konstrueeritakse veebiuudistes julgeolekuohte ning Ave Eermaa lõputöö analüüsib KVÜÕA reklaamitegevust ja püüab selgitada välja parimad sõnumid ning viisid Kõrgema Sõjakooli reklaamimiseks edaspidi.

Head lugemist!